

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 250/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ylioppilastutkinnossa käytetyn aineiston historiallisesta oikeellisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Peter Östmanin /kd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 250/2019 vp:

Miten hallitus suhtautuu antisemitismistä tunnetun järjestön tuottaman erheellisen materiaalin käyttämiseen ylioppilaskirjoitusten aineistona,

millaisella menettelyllä ylioppilastutkinnossa käytettyjen tausta-aineistojen totuudenmukaisuus varmistetaan ja

miten hallitus aikoo seurata ko. aineistojen paikkansapitävyyttä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ylioppilastutkinnosta säädetyn lain (502/2019) 2 §:n 1 momentin mukaan ylioppilastutkinnon johtamisesta, järjestämisestä ja toimeenpanosta vastaa riippumattomana asiantunti-jaelimenä Ylioppilastutkintolautakunta, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lain esitöiden mukaan riippumattomuudella tarkoitetaan erityisesti ylioppilastutkinnon kokeiden laadintaan ja arvosteluun liittyvää vapautta kolmansien osapuolien kuten valtionhallinnon muiden viranomaisten, lukiokoulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen ja muiden asianosaisten vaikutuksesta. Ylioppilastutkintolautakunnan jäsenet ovat lautakunnassa toimiessaan riippumattomia asiantuntijoita eivätkä lautakunnassa toimiessaan edusta omaa taustaorganisaatiotaan.

Ylioppilastutkinnosta säädetyn valtioneuvoston asetuksen (612/2019) 1 §:n mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää Ylioppilastutkintolautakuntaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän muita jäseniä korkeakouluja, Opetushallitusta ja muita tarpeellisia sidosryhmiä kuultuaan. Lautakunta valitsee keskuudestaan tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia. Ylioppilastutkintolautakunnan jäsenten tulee olla lukiokoulutusta ja ylioppilastutkinnosta annetun lain (502/2019) 3 §:ssä tarkoitettuja oppiaineita hyvin tuntevia henkilöitä. Lautakunta voi ottaa asiantuntijajäseniä kokeiden laatimista ja arvostelua varten. Tällä hetkellä lautakunnassa on 25 jäsentä ja noin 400 asiantuntijajäsentä.

Lain 2 §:n 2 momentin mukaan Ylioppilastutkintolautakunta kehittää ylioppilastutkintoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Ylioppilastutkintolautakunta laatii esityksen nelivuotiseksi ylioppilastutkinnon kehittämisen ja toimeenpanosuunnitelmaksiksi, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyy.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 250/2019 vp

Opetus- ja kulttuuriministeriön on 25.9.2019 hyväksynyt ylioppilastutkinnon toimeenpano- ja kehittämissuunnitelman. Suunnitelman mukaisesti ylioppilastutkinnon tehtävä lukion päättökokeena ja jatko-opintokelpoisuuden tuottajana korkeakouluihin edellyttää kokeiden laadinnan, koesuoritusten arvostelun sekä koejärjestelyiden toimeenpanon laadukasta toteutusta, sekä tutkinnon laadun ja laatuprosessien jatkuvaa kehittämistä. Laadunhallinta takaa kokelaiden yhdenvertaisen kohtelun ylioppilastutkinnossa ja tutkinnon arvosanojen hyödyntämisen opiskelijavalinnassa. Ylioppilastutkintolautakunta vastaa laadunhallinnan käytännöistä ja seurannasta.

Keskeinen osa laadunhallintaa ovat ylioppilastutkintolautakuntaan nimitetyt jäsenet, joiden tulee olla laissa edellytetyt tutkinnon oppiaineita hyvin tuntevia henkilöitä. Ylioppilastutkintolautakunnan ottamilta asiantuntijajäsenillä kokeiden laatimista ja arvostelua varten tulee olla tehtävään tarvittava asiantuntemus. Tutkintolautakunnan jäsenet ja apujäsenet laativat tutkinnon kokeet. Kokeiden sisällöllinen laatu pyritään varmistamaan lautakunnan monipuolisessa kokeiden hyväksymismenettelyssä.

Historian koetehtävät on laadittu Lukion opetussuunnitelman perusteissa 2016 määrätyn valtakunnallisen oppimäärän mukaan.

Digitaalisessa ylioppilastutkinnossa käytetään entistä enemmän monipuolisia aineistoja. Syksyn tutkinnossa pidetään noin 40 eri koetta, joissa on yli tuhat tehtävän osiota ja satoja lähdeaineistoja. Tehtävissä käytetään ns. objektiivisen tutkimustiedon lisäksi monenlaisia muita materiaaleja. Tutkintolautakunnasta saadun tiedon mukaan kirjallisen kysymyksen esiin nostama aineisto on lainattu opetussivustolta SO-rummet, joka lautakunnan mukaan on laajasti käytössä sekä Ruotsissa, että Suomen ruotsinkielisissä kouluissa. Opetussivuston käyttämää alkuperäislähdettä ei valitettavasti ole esitetty. Lautakunnan tiedon mukaan tehtävän kysymykset koskivat laajaa aluetta pitkällä aikavälillä. Vastaamisessa kokelaat hyödyntävät sekä tarjolla olevia monipuolisia aineistoja että kaikkea oppimaansa.

Arvosteluprosessin ollessa kesken lautakunta ei voi ottaa kantaa vastauksien arvosteluun. Tutkintolautakunnan julkaisemissa alustavissa hyvän vastauksen piirteissä todetaan hyvän vastauksen ansioksi tilanteen taustojen ja monimutkaisuuden ilmaiseminen.

Jos tehtävänannossa ja -muotoilussa tai aineistoissa ilmenee jälkikäteen virheitä, tulkinnallisuuksia tai muita ongelmallisia kohtia, tutkintolautakunta voi ottaa sen huomioon lopullisessa arvostelussa.

Vaikka tutkintolautakunta omaa laissa säädetyn riippumattomuuden ylioppilastutkinnon kokeiden laadintaan ja arvosteluun, on sillä myös vastuu tutkinnon kokeista ja siihen liittyvistä taustamateriaaleista ja taustamateriaalien soveltuvuudesta koetehtäviin sekä vastuu kokeiden arvostelusta. Laadulla on suuri merkitys tutkinnon luotettavuuden ja kansallisen ja kansainvälisen arvostuksen kannalta.

Helsingissä 12.11.2019

Opetusministeri Li Andersson